

SMRTNA OZLJEDA LUČKOG RADNIKA

Prilikom stavljanja u rad trakastog transportera* u skladištu poslodavca A.A. poginuo je lučki radnik B.B. zaposlen kod poslodavca A.A. Analiza ovog događaja temelji se na nalazu mjesno nadležnog inspektora rada u području zaštite na radu Inspektorata rada koji je obavio očevid na mjestu događaja, inspeksijski nadzor te poduzeo propisane inspeksijske mjere.

OPIS DOGAĐAJA

Djelatnost poslodavca A.A. je skladištenje i prekrcaj tereta (utovar ili istovar tereta) te djelatnosti u vezi s vodnim prijevozom roba i rad uređaja na terminalima kao što su luke i pristaništa. Velika količina mineralnoga gnojiva izvozi se preko morskih i kopnenih luka, a ovaj oblik prijevoza koristi se u slučaju financijske isplativosti kada je potrebno prevesti velike količine robe

te za prekomorski prijevoz na druge kontinente. Mineralno gnojivo dovozi se željeznicom do luka (u vrećama ili u rasutom obliku), odakle se dalje brodovima otprema do krajnjeg odredišta. Prednosti vodnog transporta u odnosu na cestovni i željeznički promet je cijena transporta kao i uštede na broju prijevoznih sredstava, infrastrukturi, gorivu i ljudskim potencijalima. Vodni promet neophodan je za preoceanske isporuke, a prednost se očituje u transportu velike količine gnojiva na velike udaljenosti.

Na brod u pristaništu trebalo je iz skladišnog prostora utovariti mineralno gnojivo, koje je u skladišnom prostoru bilo složeno na drvene palete i pakirano u propisanu ambalažu, u polietilenske (PE) vreće mase 25, 40 ili 50 kg. Ovakvim načinom pakiranja gnojivo je zaštićeno od oštećenja i utjecaja sunčevih ultraljubičastih zraka (koje dovode do degradacije i stvrdnjavanja) kako bi se očuvale fizikalne karakteristike.

Da bi se obavili poslovi utovara mineralnog gnojiva, trebalo je postaviti i spojiti tri mobilna trakasta transportera, u liniju za transport mineralnog gnojiva u vrećama do broda u pristaništu.

Postavljanje trakastih transportera u liniju za transport obavljali su lučki radnici B.B. i C.C. pod nadzorom voditelja radova odnosno ovlaštenika poslodavca za zaštitu na radu D.D.

*Trakasti transporter (transporteri s trakom) služe za neprekidni transport sipkih materijala ili komadne robe po horizontalnim ili malo nagnutim trakama koje su ujedno nosivi i pogonski dijelovi transportera, a mogu biti stacionarni, prenosivi ili prijevozni. Transporter se sastoji od pogonskog i zateznog bubnja, radnih i povratnih valjaka, trake i nosive čelične konstrukcije. Prema potrebi i specifičnim zahtjevima, na transportere se mogu montirati čistači radnog ili povratnog dijela trake, pokrovi i senzori, vage i odvajači metalnih ili drugih predmeta, a transporter čine elementi ili sklopovi koji se kao konstruktivna ili funkcionalna cjelina mogu prepoznati kod određenog modela. Transporter ima svoj elektromotorni pogon koji se preko električnog kabela priključuje na razvodni ormar električne struje.

Nakon što su radnici B.B. i C.C. završili postavljanje i povezivanje trakastih transporterera, voditelj radova D.D., koji je bio nedaleko od radnika B.B., naredio mu je da stavi u pogon transporter koji je bio spojen s razvodnim ormarom s električnim kabelom dužine 20 m. Kada je radnik B.B. na metalnom kućištu uključio sklopku pogona transporterera, naglo se srušio na pod. Voditelj je odmah isključio napajanje razvodnog ormara i pokušao pomoći radniku, ali bez uspjeha. Prema nalazu patologa, utvrđeno je da je radnik preminuo od udara električne struje.

Nakon što je inspektor rada došao na mjesto događaja i obavio očevid, utvrdio je sljedeće:

- na mjestu rada, gdje se nalazilo tijelo nesretnog radnika, pod je bio vlažan, a u neposrednoj blizini nalazio se električni kabel oštećene izolacije koja je na nekoliko mjesta bila omotana ljepljivom trakom,
- električni kabel iz razvodnog ormara, položen na transportni put po kojem su se kretali viličari, nije bio zaštićen od mehaničkog oštećenja.

PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Inspekcijским nadzorom obavljenim u povodu navedenog događaja, inspektor rada utvrdio je bitne nedostatke koji su pridonijeli stradavanju radnika:

- radnici su upotrebljavali neispravna sredstva rada, odnosno oštećeni i nestručno popravljani električni kabel,
- voditelj radova D.D., kao ovlaštenik poslodavca koji je bio zadužen za organizaciju rada na obavljanju poslova utovara mineralnog gnojiva na brod, nije bio osposobljen za obavljanje poslova zaštite na radu u skladu s odredbama čl. 27. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14. i 118/14.; u daljnjem tekstu: Zakon) i Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita (N.N., br. 112/14.).

POVREDA PROPISA

Trakasti transporter bio je napajan električnom strujom iz razvodnog ormara električnim kabelom koji je bio oštećen i popravljani ljepljivom trakom za izolaciju. Ovlašteni sudski vještak potvrdio je da strujna zaštitna sklopka u razvodnom ormaru nije bila ispravna i nije isključila napon kod neizravnog dodira s električnom strujom jer je zaštitni i fazni vodič bio u dodiru zbog mehaničkog oštećenja.

Poslodavac je počinio teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti (dovođenje u opasnost života i imovine opće opasnom radnjom ili sredstvom) opisano u odredbama članka 217., stavak 2. u vezi sa člankom 222., stavak 4. Kaznenog zakona (N.N., br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. i 101/17.) jer je iz nehaja propustio održavati u ispravnom stanju strujnu zaštitnu sklopku za zaštitu od neizravnog dodira električne struje i produžni električni kabel pa je time prouzročio smrt radnika.

Radnici su koristili neispravna sredstva rada, oštećeni i nestručno popravljani električni kabel, a strujna zaštitna sklopka nije bila ispravna, odnosno poslodavac je postupio suprotno odredbama članka 41. Zakona kojim je između ostaloga propisano da je obavezan osigurati da sredstva rada u uporabi budu u svakom trenutku sigurna, održavana, prilagođena za rad i u **ispravnom stanju** tako da u vrijeme rada ne ugrožavaju radnike i da je obavezan isključiti iz uporabe sredstvo rada na kojemu nastanu promjene zbog kojih postoje rizici za sigurnost i zdravlje radnika. Osim toga, poslodavac nije postavio mehaničku zaštitu oko električnog kabela koji je bio položen na transportnom putu tako da su preko nezaštićenog kabela prelazili viličari i oštećivali ga.

Na kraju, skup svih nezakonitih postupanja odgovornih osoba uzrokovao je visok rizik za život i zdravlje radnika, a budući da ovlaštenik poslodavca nije bio osposobljen na propisani način za rad na siguran način, isključili su bilo kakvu mogućnost sprečavanja štetnog događaja.

PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Na temelju odredbi članka 42., stavka 5. Zakona o Inspektoratu rada (N.N., br. 19/14.; u daljnjem tekstu: ZIR), inspektor rada je protiv poslodavca podnio kaznenu prijavu nadležnom Državnom odvjetništvu zbog utemeljene sumnje o počinjenju kaznenog djela opisanog u prethodnoj točki (povreda propisa), a na temelju ovlasti iz odredbe članka 36., stavka 1. ZIR-a kojom je propisano da se u slučaju utvrđene nezakonitosti izriče, odnosno određuje odgovarajuća upravna mjera. Inspektor rada je, u skladu s odredbom članka 91., stavak 1., podstavak 2. Zakona, donio usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspekcijskom nadzoru kojim je poslodavcu na

vrijeme dok se ne otkloni utvrđeni nedostatak zabranio obavljanje radnog postupaka protivno Zakonu i drugim propisima te drugo ponašanje ili postupanja koje je protivno odredbama članka 41. Zakona, odnosno sredstva rada u uporabi moraju biti u svakom trenutku sigurna, održavana, prilagođena za rad i u ispravnom stanju tako da u vrijeme rada ne ugrožavaju radnike. Osim toga, u skladu s odredbama članka 92., stavak 1., podstavak 4. Zakona naredio je ispitivanje električne instalacije.

Inspektor rada donio je i druga rješenja s naređenjima za otklanjanje utvrđenih nedostataka iz područja zaštite na radu, ali ista ovom prilikom nisu navedena jer nisu izravno povezana s opisanim događajem.

*Đuro Čižmar, dipl. ing. stroj.
Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava
Inspektorat rada, Zagreb*